

Araştırma Makalesi

Künye: Yıldız, M. & Uslu, S. (2021). Dövüş sporu yapan millî sporcuların değerlere bakış açısı, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 22(1).

DÖVÜŞ SPORU YAPAN MİLLÎ SPORCULARIN DEĞERLERE BAKIŞ AÇISI

Mehtap YILDIZ¹, Serdar USLU²

ÖZ

Araştırmada dövüş sporu yapan millî sporcuların değerlere bakış açısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma modellerinden fenomenoloji yaklaşım deseni ile değerlendirilmiş ve görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş ve 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılında Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ve Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören taekwondo, judo ve karate branşından 9 millî sporcudan (4 kadın, 5 erkek) oluşmuştur. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu yoluyla elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre, dövüş sporu yapan millî sporcuların spor yoluyla disiplin, özgüven, sağlık, hırs, fedakârlık, sorumluluk, rakibi tebrik etme, liderlik, saygı, bayrak sevgisi, hoşgörü, empati, centilmenlik gibi değerleri kazandıkları; kazanmak ve başarı söz konusu olduğunda kurallar çerçevesinde her yolun denenebileceğine inandıkları; doping kullanmaya karşı oldukları, doping kullanmayı adil bulmadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Dövüş Spor, Millî Sporcu.

THE VALUES PERSPECTIVE OF NATIONAL ATHLETES IN COMBAT SPORTS

ABSTRACT

In the research, it was aimed to determine the point of view of national athletes engaged in martial arts on values. The research has been evaluated with the phenomenology approach design, one of the qualitative research models, and the interview method has been used. Participants in the research were determined by purposeful sampling method. It consisted of 9 national athletes (4 women, 5 men) from the branches of taekwondo, judo and karate who were studied at Gazi University Faculty of Sport Sciences, Hatay Mustafa Kemal University and Bartın University School of Physical Education and Sports in the 2019-2020 Academic Year. The research data had been obtained through Personal Information Form and Semi-Structured Interview Form prepared by the researchers. The data were evaluated by content analysis method. According to the results of the research, it has been found that national athletes engaged in martial arts gained values such as discipline, self-confidence, health, ambition, sacrifice, responsibility, congratulating the opponent, leadership, respect, love of the flag, tolerance, empathy, and gentlemen; believe that every way can be tried within the framework of the rules when it comes to winning and success; it has been determined that they are against using doping and do not find it fair to use doping.

Keywords: Value, Combat Sports, National Athlete.

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Konya Atabesbd,2021;23(1)
0000-0001-8553-7154

² Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara.
0000-0003-3308-8590

GİRİŞ

Değerler bireysel ve sosyal kimliğin korunması açısından önemli görülen dinamiklerdir (Oktay, 2013). Çünkü değerler insanların neleri kabul etmeleri ya da kabul etmemeleri, nasıl düşünmeleri, hissetmeleri ve davranışları gerektiğini ortaya koymaktadır (Çınar, 2013). Değerler insanların varlıklar ile kurduğu ilişkiler yoluyla oluşturulduğundan bir idealin ve eylemin parçasıdır (Bolay, 2013). Ayrıca toplum olma sürecinde insanların birbirlerine bağlanmalarını ve katlanmalarını sağlayan bir bağ görevi de görmektedirler (Cebeci, 2015). Bununla birlikte, insanlara fikirlerin ya da olayların kıymetini belirlemelerinde yardımcı olan değerler, ödüllendirilen, geliştirilen, alternatifler arasından özgürce seçilen zihinsel ve duygusal araçlardır. Yasaklama, emir, cezalandırma, ödüllendirme ya da örnekler ile bir kişiden diğerine aktarılmaktadır (Durka, 2015).

Değerler insanlar, nesnelere, davranışlar, düşünceler ve inançlar hakkında istenilen, istenilmeyen, iyi, kötü gibi yargılar oluşturan temel prensiplerdir (Halstead ve Taylor, 2000). Değerler insanların kendisini, diğer insanları ve olayları değerlendirdiği, davranışlarını seçerek kullandığı ölçütlerdir (Schwartz, 1992).

Değerler açısından spor, davranışları adil, yasal, gerekli, izin verilen ve teşvik edilen şeklinde sınıflandırmaktadır. İnsanlarda ahlak eğitiminin çok önemli bir aracı olan spor, toplum tarafından kabul gören evrensel değerlerin öğrenilmesini sağlamaktadır (Simon, 2003). Spor insanlara sağlık, yenilenme, sosyal katılım, sosyal kontrol, istihdam, vatan ve millet sevgisi (Devine ve Telfer, 2016), ahlaki karakter, özsaygı, takım arkadaşlığı, etik (Păunescu ve ark., 2013), kurallara uyma, disiplin, özgüven, iş birliği, hoşgörü, adalet, sportmenlik, sabır (Kirschenbaum, 1995), saygı, yardımlaşma, dostluk, cesaret, temizlik (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012) gibi değerleri öğretebilmektedir.

Günümüzde toplumda varolan şiddetin, yolsuzlukların, suç olaylarının, savaş ve adaletsizliklerin gün geçtikçe artmasına paralel olarak insana ve eğitimine yeniden değerler boyutlu bakılması gerekmektedir (Kaymakcan ve Meydan, 2015). Çünkü küreselleşen dünyada ortaya çıkan baskın değerler, toplumsal değerlerde yozlaşma ve değişime neden olmaktadır. Değerlerde oluşan değişim, insanlarda anlayış ve karakter değişimine de yol açmaktadır (Oktay, 2013). Özellikle bu değişim profesyonelleşen ve ticarileşen sporda, kazanmaya yönelik baskının artmasına neden olmuş, ortaya çıkan çatışma durumu, sporda dürüst oynama ile kazanmak için hile yapma arasında bir ikilemi beraberinde getirmiştir (Whitehead, Telfer ve Lambert, 2016). Sporda son dönemlere bakıldığında, sporun fonksiyonları ile paydaşların

beklentileri arasındaki ilişkinin çelişkiler ve karmaşıklıklar içeren bir yapıya büründüğü, spor ahlakının yozlaştığı gözlenmektedir (Yıldız ve Yıldız, 2020a).

Taekwondo, karate, judo gibi uzakdoğu sporları olarak da adlandırılan ve fiziksel temasın yoğun bir şekilde yaşandığı ancak erdemli yaşam felsefesi üzerine kurulmuş dövüş sanatlarında, sporcuların nasıl değerleri benimsediğinin tespit edilmesi önemli görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, dövüş sporu yapan millî sporcuların değerlere bakış açısının belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma modellerinden fenomenoloji yaklaşım deseni ile değerlendirilmiştir. Fenomenoloji yaklaşımı bireylerin fenomeni nasıl algıladıklarına, anlamlandırdıklarına ve yargıladıklarına, fenomen hakkında ne hissettiklerine odaklanmakta, bir kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlamakta ve bütün katılımcıların ortak özelliklerinin belirlenmesine çalışmaktadır (Creswell, 2018; Patton, 2018). Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin en önemli özelliği, görüşmecilerin belirlenen soruların dışına çıkarak özel konulara ilişkin sorular sorma imkânına sahip olmasıdır (Berg ve Lune, 2015).

Katılımcılar

Araştırmada katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş ve 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılında Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ve Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören taekwondo, judo ve karate branşından 9 millî sporcudan (4 kadın, 5 erkek) oluşmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetine, Yaşına, Branşına, Öğrenim Gördüğü Üniversiteye, Kaç Kez Millî Olduğuna ve Görüşme Tarihinin İlişkin Veriler

Cinsiyeti	Yaşı	Branşı	Öğrenim Gördüğü Üniversite	Kaç Kez Millî Olduğu	Görüşme Tarihi
Kadın	23	Karate	Gazi	7	27.10.2019
Erkek	24	Taekwondo	Gazi	8	30.10.2019
Kadın	20	Judo	Gazi	2	02.11.2019
Kadın	21	Taekwondo	Bartın	2	05.11.2019
Erkek	22	Judo	Bartın	4	08.11.2019
Erkek	21	Karate	Bartın	3	09.11.2019
Erkek	23	Taekwondo	Hatay Mustafa Kemal	5	20.10.2019
Erkek	21	Judo	Hatay Mustafa Kemal	3	22.10.2019
Kadın	22	Karate	Hatay Mustafa Kemal	6	23.10.2019

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu” yoluyla toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu katılımcıların cinsiyetine, yaşına, branşına, öğrenim gördüğü üniversiteye, kaç kez millî olduğuna; Görüşme Formu millî sporcuların spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına, sporda kazanmak ve başarı için her yolun denenmesine ve sporda doping kullanımına yönelik düşüncelerine ilişkin sorulardan oluşmuştur.

Nitel araştırmalarda iç geçerlik önemlidir. Görüşme formunda iç geçerlik için hazırlanan açık uçlu sorular spor bilimleri alanından üç öğretim elemanının görüşleri doğrultusunda düzenlenmiştir. Bu aşamadan sonra hedef ana kütleden seçilen ve örneklemi temsil eden 3 millî sporcu ile pilot araştırma yapılarak sorulara son şekli verilmiştir (Şencan, 2005). Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği için uzun süreli etkileşim, inandırıcılık, derinlik odaklı veri toplama ve katılımcı teyidi stratejileri de kullanılmıştır (Kılınç, 2018).

Görüşmeler 20 Ekim - 9 Kasım 2019 tarihleri arasında millî sporculardan izin ve randevu alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 7-15 dk. arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İki araştırmacı ve bir uzman tarafından word dokümanı haline getirilen veriler ayrı ayrı okunmuş, tema oluşturma sürecine başlanmış ve kategoriler oluşturulmuştur. Görüş birliği sağlanan temalar ve görüş ayrılığı olan temalar belirlenmiştir. Verilerin güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman (1994)'ın *Görüş birliği sağlanan tema/Görüş birliği+Görüş ayrılığı sağlanan tema X 100* formülü yoluyla hesaplanmıştır. Formülün sonucunun % 70 ve üzerinde olması gerekmektedir (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

İki araştırmacı ve bir uzman $59/62 \times 100 = 95.1$ oranında görüş birliğine ulaşmışlardır.

BULGULAR

Tablo 2’de araştırmaya katılan millî sporcuların spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına yönelik düşüncelerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Millî Sporcuların Spor Yoluyla Hangi Değerleri Kazandıklarına Yönelik Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Kategori	Tema	Frekans
İnsani	Disiplin	8
	Özgüven	7
	Sağlık	5
	Hatalardan ders alma	4
	Hırs	4
	İrade	3
	Cesaret	3
	Fedakârlık	3
	Sakin olma	2
	Eleştiriye açık olma	2
	Konsantrasyon	2
	Düzenli beslenme	2
	Kötü alışkanlıklardan uzak durma	2
	Kendini kontrol etme	2
	Hedef belirleme	1
	Kararlı olma	1
	Pes etmeme	1
	Mütevazı olma	1
	Sabır	1
	Eksik yönleri fark etme	1
Toplam tema=20	Toplam frekans	55
Sosyal	Sorumluluk	3
	Rakibi tebrik etme	2
	Liderlik	1
	Yardımlaşma	1
	Huzur	1
	Eşitlik	1
	Kurallara uyma	1
	Toplam tema=7	Toplam frekans
Kültürel	Saygı	7
	Bayrak sevgisi	4
	Hoşgörü	3
	Empati	2
	Adalet	2
	Sevgi	2
	Erdem	2
	Centilmenlik	2
	Dürüstlük	1
	İnanç	1
	İş birliği	1
	Dostluk	1
Toplam tema=12	Toplam frekans	28

Tablo 2’de millî sporcular spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına yönelik düşüncelerinde insani değerler kategorisi altında “Disiplin, Özgüven, Sağlık, Hatalardan ders alma, Hırs, İrade, Cesaret, Fedakârlık, Sakin olma, Eleştiriye açık olma, Konsantrasyon, Düzenli beslenme, Kötü alışkanlıklardan uzak durma, Kendini kontrol etme, Hedef belirleme,

Kararlı olma, Pes etmeme, Mütevazı olma, Sabır, Eksik yönleri fark etme” temalarını ifade etmişlerdir.

Millî sporcular spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına yönelik düşüncelerinde sosyal değerler kategorisi altında “Sorumluluk, Rakibi tebrik etme, Liderlik, Yardımlaşma, Huzur, Eşitlik, Kurallara uyma” temalarını aktarmışlardır.

Millî sporcular spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına yönelik düşüncelerinde kültürel değerler kategorisi altında “Saygı, Bayrak sevgisi, Hoşgörü, Empati, Adalet, Sevgi, Erdem, Centilmenlik, Dürüstlük, İnanç, İş birliği, Dostluk” temalarını bildirmişlerdir.

Tablo 3’te araştırmaya katılan millî sporcuların sporda kazanmak ve başarı için her yolun denenmesine yönelik düşüncelerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Millî Sporcuların Sporda Kazanmak ve Başarı İçin Her Yolun Denenmesine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Kategori	Tema	Frekans
Her yolu deneme	Kurallar çerçevesinde	7
	Çalışarak daha iyi olabilmek için	1
	Her türlü yanlış yola başvurmadan	1
	Toplam tema=3	Toplam frekans 9
Kazanma	Madde kullanmayarak	4
	Haksız bir kazanca yönelmeyerek	3
	Adil mücadele ederek	2
	Sonuç ne olursa olsun kurallar dışına çıkmayarak	2
	Sağlığına zarar vermeyerek	2
	Son nefesine kadar yarışarak	1
	Emek vererek	1
Toplam tema=7	Toplam frekans 15	

Tablo 3’te millî sporcular sporda kazanmak ve başarı için her yolun denenmesine yönelik düşüncelerinde her yolu deneme kategorisi altında “Kurallar çerçevesinde, Çalışarak daha iyi olabilmek için, Her türlü yanlış yola başvurmadan” temalarını ifade etmişlerdir.

Millî sporcular sporda kazanmak ve başarı için her yolun denenmesine yönelik düşüncelerinde kazanma kategorisi altında “Madde kullanmayarak, Haksız bir kazanca yönelmeyerek, Adil mücadele ederek, Sonuç ne olursa olsun kurallar dışına çıkmayarak, Sağlığına zarar vermeyerek, Son nefesine kadar yarışarak, Emek vererek” temalarını aktarmışlardır.

Tablo 4’te millî sporcuların sporda doping kullanımına yönelik düşüncelerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Millî Sporcuların Sporda Doping Kullanımına Yönelik Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Kategori	Tema	Frekans
Doping kullanma	Kesinlikle karşı çıkma	6
	İnsan hayatının tehlikeye atılması	4
	Adil değil	3
	Kul hakkı	2
	Korkak sporcunun işi	1
	Büyük bir leke	1
	Emeğe saygısızlık	1
	Kullanan sporcu bir hiç	1
	Şerefli bir şekilde yenilmek daha onurlu	1
	Ne yazık ki karşılaşmak mümkün	1
	Toplam tema=10	Toplam frekans 21
Çözüm	Spordan menedilmeli	6
	Adaletli bir sistem oluşturulmalı	4
	Seminer ve eğitimler verilmeli	4
		Toplam tema=3

Tablo 4’te millî sporcular sporda doping kullanımına yönelik düşüncelerinde doping kullanma kategorisi altında “Kesinlikle karşı çıkma, İnsan hayatının tehlikeye atılması, Adil değil, Kul hakkı, Korkak sporcunun işi, Büyük bir leke, Emeğe saygısızlık, Kullanan sporcu bir hiç, Şerefli bir şekilde yenilmek daha onurlu, Ne yazık ki karşılaşmak mümkün” temalarını ifade etmişlerdir.

Millî sporcular sporda doping kullanımına yönelik düşüncelerinde çözüm kategorisi altında “Spordan menedilmeli, Adaletli bir sistem oluşturulmalı, Seminer ve eğitimler verilmeli” temalarını bildirmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada dövüş sporunu yapan millî sporcuların değerlere bakış açısı irdelenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 2’de millî sporcuların spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına yönelik düşüncelerinde insani değerler kategorisinde disiplin, özgüven, sağlık temaları ön plana çıkmıştır. İnsani değerler kategorisindeki temaları aktaran millî sporcuların, spor sayesinde düzenli, kendine güvenen, sıhhatli, istekli ve azimli, gözü pek, özverili, yanlışlarının söylenmesinden ders çıkarabilen, duygularını kontrol edebilen niteliklere sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca bu sonuçlar, sporun bireylere eğitimin hedefleri arasında yer alan kişisel değerleri kazandırdığı şeklinde de açıklanabilir. Yıldız ve Karakullukçu (2019) profesyonel futbolcuların disiplin, özgüven, fedakârlık, sabır değerlerini kazandıklarını, Jones ve Lavalley (2009) genç sporcuların disiplin, özgüven, saygı ve hedef belirleme değerlerini önemsediklerini, Stran ve Curtner-Smith (2009) disiplin değerinin spor eğitimini etkilediğini, Yıldız ve Yıldız (2020b) futbol hakemlerinin spor sayesinde özgüven, sağlık, disiplin, sabır,

soğukkanlı olma değerlerini kazandıklarını tespit etmişlerdir. Yıldız (2019) sporun bireylerde toplumda kabul gören ve küçük yaşlardan itibaren bireylere öğretilmeye çalışılan insani değerleri kazandırdığı sonucuna varmıştır.

Millî sporcuların spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına yönelik düşüncelerinde sosyal değerler kategorisinde sorumluluk, rakibi tebrik etme temaları ön plana çıkmıştır. Sosyal değerler kategorisinde millî sporcuların mesuliyet duygusu, yenme ya da yenilme durumunda rakibini kutlama, çevresine önderlik etme, karşılıklı destek, her bireyin denk olduğunu bilerek ayırım yapmama, toplumun yazılı ve yazısız kurallarına titizlikle riayet etme gibi niteliklere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte bu sonuçlar, sporun sosyal bir varlık olan bireylerin toplumsal uyumunu kolaylaştırdığı şeklinde de açıklanabilir. Karakullukcu ve Yıldız (2020) millî boksörlerin spor yoluyla sorumluluk, centilmenlik, iş birliği, empati, hırs, hoşgörü, kötü alışkanlıklardan koruma gibi değer algılarına sahip olduklarını, Bailey (2006) sporun bireylerin hayat tarzına, toplumsal becerilerinin ve davranışlarının gelişimine önemli etkileri olduğunu, Yıldız (2019) millî güreşçilerin sporda saygı, kurallara uyma, yardımlaşma, hoşgörü, sorumluluk değerlerini kazandıklarını, Kromerova ve Šukys (2016) genç sporcuların tecrübeli sporculara göre kurallara uyma değerini çok daha fazla önem verdiklerini, Yıldız ve Karakullukçu (2019) profesyonel futbolcuların yardımlaşma ve sorumluluk değerlerini kazandıklarını tespit etmişlerdir.

Millî sporcuların spor yoluyla hangi değerleri kazandıklarına yönelik düşüncelerinde kültürel değerler kategorisinde saygı, bayrak sevgisi, hoşgörü temaları ön plana çıkmıştır. Kültürel değerler kategorisinde millî sporcuların insanlara özenli davranma ve müsamaha gösterme, vatan ve bayrak sevgisi, kendisine yapılmasını istemediği davranışları başkalarına yapmama, adil olma, insanlara sevgi gösterme, faziletli olma, doğru davranışlar sergileme, her işe yapacağına inanarak başlama, sevilen ve güvenilen olma gibi niteliklere sahip oldukları şeklinde açıklanabilir. Bunun yanı sıra bu sonuçlar, kültürel aktarımlarda sporun önemli bir aracı olduğu ve etkin bir rol üstlendiği şeklinde de yorumlanabilir. Perenyi (2010) spor yapan bireylerin millî kimlik ve gelenek değerlerini önemli gördüğünü, Gau ve James (2013) gösteri sporlarında ahlâk değerlerinin önemli olduğunu, Stornes ve Ommundsen (2004) hentbolcuların sportmenlik düzeylerinin yüksek olduğunu, Yıldız ve Karakullukçu (2019) profesyonel futbolcuların saygı, hoşgörü, centilmenlik ve empati değerlerini önemseydiğini saptamışlardır.

Araştırma bulgularının aksine, Miller, Roberts ve Ommundsen (2005) genç futbolcularda başarılı olma isteğine bağlı olarak maçlarda ahlaki değerlerin öneminin

azaldığını, Weinberg ve Gould (2015) üst düzey sporcuların kazanma ve başarı söz konusu olduğunda aldatici ve yanıltıcı davranışlardan kaçınmadıklarını bulgulamışlardır.

Tablo 3'te millî sporcuların sporda kazanmak ve başarı için her yolun denenmesine yönelik düşüncelerinde her yolu deneme kategorisi altında kurallar çerçevesinde teması ön plana çıkmıştır. Her yolu deneme kategorisindeki temalar millî sporcuların müsabakalarda uyulması gereken ilkeleri dikkate alarak mücadele edilmesi gerektiğine, hiçbir etik dışı yolu düşünmeden, her geçen zaman daha iyi bir performansa ulaşabilmek için her yolun denenebileceğine inandıkları şeklinde açıklanabilir. Bu sonuçlar, millî sporcuların oyun kurallarına duyarlı ve çalışarak başarıya odaklı sporcu kimliğini önemstedikleri şeklinde de yorumlanabilir. Yıldız (2019) millî güreşçilerin müsabakaların kurallar göz önünde bulundurularak yapılması gerektiğini düşündüklerini, Yıldız ve Karakullukçu (2019) profesyonel futbolcuların haksızlıkla değil kurallar çerçevesinde ve çok çalışarak her yolun denenmesi gerektiğine inandıklarını belirlemişlerdir.

Millî sporcular sporda kazanmak ve başarı için her yolun denenmesine yönelik düşüncelerinde kazanma kategorisi altında madde kullanmayarak ve haksız bir kazanca yönelmeyerek temaları ön plana çıkmıştır. Kazanma kategorisinde millî sporcuların doping maddeleri kullanmadan hak, adalet ve kurallara uygun bir şekilde başarıya ulaşmak için uzun ve yorucu bir çalışma içerisine girerek mücadele etmenin önemli olduğunu işaret ettikleri söylenebilir. Yıldız (2019) millî güreşçilerin müsabakalarda hakederek kazanmak için mücadele edilmesi ve sportmenlik dışı hareketlerin sporun içerisinde yer almaması gerektiğini ifade ettiklerini tespit etmiştir.

Araştırma bulgularının aksine, Kanlı, Çağlayan ve Yıldız (2020) vücut geliştirme sporcularının her ne pahasına olursa olsun kazanmak için her yolun denenmesine ilişkin düşüncelerinde, doping kullanımının bu sporun gerçeği ve zafer için her şeyin mubah olduğunu ifade ettiklerini saptamışlardır.

Tablo 4'te millî sporcuların sporda doping kullanımına yönelik düşüncelerinde doping kullanma kategorisi altında kesinlikle karşı çıkma ve insan hayatının tehlikeye atılması temaları ön plana çıkmıştır. Doping kullanma kategorisindeki temalar millî sporcuların hem madde kullanmaya hem de kullanana kesinlikle olumlu bakmadıkları, doping kullanarak insanın sağlığını hiçe saydığı, doğruluktan ayrılarak hak yenildiği, doping kullanan sporcunun korkak ve değersiz olduğu, bu lekeyi ömür boyu taşımaktansa haysiyetli bir şekilde yenilmenin çok daha onurlu bir davranış olduğu şeklinde açıklanabilir. Karakullukcu ve Yıldız (2020) millî boksörlerin dopingin haksız rekabete ve sağlık problemlerine yol açtığını, çalışarak başarılı

olunması gerektiğini, doping kullanımının ahlak dışı bir durum olduğunu ifade ettiklerini belirlemişlerdir.

Araştırma bulgularının aksine, Yıldız (2019) vücut geliştirme sporcularının dopinge ilişkin bilgi düzeylerinin düşük olduğunu, bu branşta elit sporcuların madde kullanımına meyilli olduklarını, Bloodworth ve McNamee (2010) birçok branşta ve ülkede doping kullanımının genel bir problem olduğunu, Yıldız ve Yıldız (2019) vücut geliştirme sporcularının başarımın doping kullanmadan çok zor olduğunu ve doping maddesi kullanmayan sporcu olmadığını, Barkoukis ve ark. (2014) genç sporcuların doping kullanmaya eğilimli olduklarını, Sanchez ve Zabala (2013) performansı yükseltmek amacıyla sporcuların doping kullandıklarını vurgulamışlardır.

Millî sporcular sporda doping kullanımına yönelik düşüncelerinde çözüm kategorisi altında spordan menedilmeli, adaletli bir sistem oluşturulmalı, seminer ve eğitimler verilmeli temaları ön plana çıkmıştır. Çözüm kategorisindeki temalar milli sporcuların sporda doping kullanımını engellemenin en önemli yolunun madde kullanan sporcuların bir daha hiçbir şekilde yarışmalara katılmasına müsaade etmemek olduğu, bu nedenle madde kullanan sporcuların tespiti için çok daha adil ve istikrarlı bir sistem oluşturulması gerektiği, doping maddelerinin insan sağlığına verdiği zararlar ve spor ahlakına yönelik sporculara sıklıkla seminer ve eğitimlerin verilmesinin önemli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Elbe, Schlegel ve Brand (2012) etik karar verme eğitimi alan genç sporcuların doping kullanım tutumlarının etkilendiğine, Yıldız (2019) vücut geliştirme sporcularının doping kullanımını engelleyebilmek için seminer ve eğitimlere işaret etmişlerdir.

Sonuç olarak, dövüş sporunu yapan millî sporcuların spor yoluyla disiplin, özgüven, sağlık, hırs, fedakârlık, sorumluluk, rakibi tebrik etme, liderlik, saygı, bayrak sevgisi, hoşgörü, empati, centilmenlik gibi değerleri kazandıkları; kazanmak ve başarı söz konusu olduğunda kurallar çerçevesinde her yolun denenebileceğine inandıkları; doping kullanmaya karşı oldukları, doping kullanmayı adil bulmadıkları tespit edilmiştir. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda daha geniş bir örneklem grubu ile dövüş sporlarındaki sporcuların değerlerinin antrenman ve müsabakalarda gözlem yoluyla değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. **Bailey, R.** (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of School Health*, 76 (8), 397-401.
2. **Barkoukis, V., Lazuras, L., & Tsorbatzoudis, H.** (2014). Beliefs about the causes of success in sports and susceptibility for doping use in adolescent athletes. *Journal of Sports Sciences*, 32(3), 212-219.
3. **Berg, B. L. & Lune, H.** (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (Aydın, H., Çev. Ed.). Konya: Eğitim.
4. **Bloodworth, A. & McNamee, M.** (2010). Clean olympians? Doping and anti-doping: The views of talented young British athletes. *International Journal of Drug Policy*, 21(4), 276-282.
5. **Bolay, S. H.** (2013). Aşkın değerler buhranı. İçinde: Değerler ve eğitimi. (Ed. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z. S. Arslan, M. Zengin). Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu, 26-28 Kasım 2004, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi, 55-69.
6. **Cebeci, S.** (2015). Toplum ve devlet yapısında değerler eğitiminin rolü (Kırgızistan örneği). Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. (Ed. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan, H. Yiğit). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu, 16-18 Kasım 2012, İstanbul: Ertem, 619-628.
7. **Çınar, A.** (2013). Değerler felsefesi ve psikolojisi. Bursa: Emin.
8. **Creswell, J. W.** (2018). Nitel araştırma yöntemleri. (Çev. Ed. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Siyasal.
9. **Devine, C. & Telfer, H.** (2016). Beden eğitimi ve spor neden değerlidir? İçinde: Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler. (Çev. Ed. B. Gürpınar, Ed. J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert). Ankara: Nobel Akademik, 13-33.
10. **Durka, G.** (2015). Değerleri sanat aracılığıyla öğretmek (Çev. H. K. Kula). Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. (Ed. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan, H. Yiğit). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu, 16-18 Kasım 2012, İstanbul: Ertem, 57-68.
11. **Elbe, A. M., Schlegel, M. & Brand, R.** (2012). Being a fair sportsman-ethical decision-making as a chance for doping prevention? Final report for the world anti-doping agency, social science research grant (2008-2011). Copenhagen, Denmark: University of Copenhagen.
12. **Gau, L. & James, J. D.** (2013). A ten-value-type framework associated with spectator sports: A qualitative inquiry. Erişim: <http://sgo.sagepub.com/content/3/2/2158244013485580.short>
13. **Halstead, J. M. & Taylor, J. M.** (2000). Learning and teaching about values: a review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30 (2), 169-202.
14. **Jones, M. I. & Lavallee, D.** (2009). Exploring the life skills needs of British adolescent athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 10 (1), 159-167.
15. **Kanlı, M., Çağlayan, H. S. & Yıldız, Ö.** (2020). Examination of doping usage opinions of bodybuilding athletes in the context of sports ethics. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 22 (2), 244-254.
16. **Karakullukcu, O. F. & Yildiz, O.** (2020). Value perceptions of national boxers that study at physical education and sports department of universities. *International Journal of Educational Methodology*, 6(1), 153-160.
17. **Kaymakcan, R. & Meydan, H.** (2015). Ahlâkî karakter eğitimi. Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. (Ed. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan, H. Yiğit). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu, 16-18 Kasım 2012, İstanbul: Ertem, 169-193.
18. **Kılınc, E.** (2018). Nitel araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik. İçinde: Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. (Ed. Ş. Aslan). Konya: Eğitim, 409-453.
19. **Kirschenbaum, H.** (1995). 100 ways to enhance values and morality in schools and youth settings. Massachusetts: Allyn & Bacon Company.
20. **Kromerova, E. & Šukys, S.** (2016). Adolescent involvement in sports activities and internalisation of moral values. *Baltic Journal of Sport & Health Sciences*, 1 (100), 22-30.
21. **Miller, B. W., Roberts, G. C. & Ommundsen, Y.** (2005). Effect of perceived motivational climate on moral functioning, team moral atmosphere

- perceptions, and the legitimacy of intentionally injurious acts among competitive youth football players. *Psychology of Sport and Exercise*, 6 (4), 461-477.
22. **Oktay, A. S.** (2013). İslâm düşüncesinde ahlâki değerler ve bunların global ahlâka etkileri. İçinde: Değerler ve eğitimi. (Ed. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z. S. Arslan, M. Zengin). Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu, 26-28 Kasım 2004, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi, 131-143.
 23. **Öztürk Kuter, F. & Kuter, M.** (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3 (6), 75-94.
 24. **Patton, M. Q.** (2018). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (Çev. Ed. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
 25. **Păunescu, M., Gagea, G., Păunescu, C. & Pițigoi, G.** (2013). The moral dimension of fair play in high-performance sport. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 92, 692-696.
 26. **Perenyi, S.** (2010). Human values of sport participant and non-participant Hungarian youth. Doctoral Dissertation, Semmelweis University, Budapest, Hungary.
 27. **Sánchez, J. M. & Zabala, M.** (2013). Doping in sport: A review of elite athletes' attitudes, beliefs, and knowledge. *Sports Medicine*, 43 (6), 395-411.
 28. **Schwartz, S. H.** (1992). Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. In: *Advances in experimental social psychology*. (Ed. M. P. Zanna). San Diego: Academic, 1-65.
 29. **Simon, R. L.** (2003). Sports, relativism, and moral education. In: *Sports ethics: an anthology*. (Ed. J. Boxill). USA: Blackwell.
 30. **Stornes, T. & Ommundsen, Y.** (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: a study of young handball players. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48 (2), 205-221.
 31. **Stran, M. & Curtner-Smith, M. D.** (2009). Influence of two preservice teachers' value orientations on their interpretation and delivery of sport education. *Sport, Education and Society*, 14 (3), 339-352.
 32. **Şencan, H.** (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. Ankara: Seçkin.
 33. **Tavşancıl, E. & Aslan, E.** (2001). İçerik analizi ve uygulama örnekleri. İstanbul: Epsilon.
 34. **Weinberg, R. S. & Gould, D.** (2015). Yarışma ve iş birliği. İçinde: Spor ve egzersiz psikolojisinin temelleri. (Çev. Ed. M. Şahin, Z. Koruç, Çev. S. A. Özdemir). Ankara: Nobel Akademik.
 35. **Whitehead, J., Telfer, H. & Lambert, J.** (2016). Altyapı sporundaki değerleri keşfetme. İçinde: Altyapı sporlarında ve beden eğitimi değerleri. (Çev. Ed. B. Gürpınar, Ed. J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert). Ankara: Nobel Akademik, 1-12.
 36. **Yıldırım, A. & Şimşek, H.** (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
 37. **Yıldız, M.** (2019). Perceived value of national wrestlers. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 21 (1), 58-66.
 38. **Yıldız, Ö.** (2019). The views of elite bodybuilding athletes concerning doping training, their level of knowledge about doping, and values education in sport. *World Journal of Education*, 9 (1), 56-63.
 39. **Yıldız, Ö. & Karakullukçu, Ö. F.** (2019). Profesyonel futbolcuların değer eğilimleri. Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Kitabı-2. Cilt. (Ed. A. Öztürk, E. Karaçar, O. Yılmaz). Konya: Çizgi, 162-176.
 40. **Yıldız, Ö. & Yıldız, M.** (2020a). Futbol hakemlerinin sporun ahlaki iklimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 357-378.
 41. **Yıldız, Ö. & Yıldız, M.** (2020b). Values of football referees. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 22 (2), 161-170.
 42. **Yıldız, M. & Yıldız, O.** (2019). Comparison of the opinions of bodybuilding sportsmen regarding the use of doping and values education of sportsmen in Turkey. *European Journal of Educational Research*, 8 (2), 527-534.